herpy

DRZEWOŁAZY

Yellow-striped Poison Frog

Dendrobates truncatus

Dendrobates truncatus to dzienny drzewołaz o długości około 3 cm z północnej Kolumbii, czarny, z dwoma żółtymi pasami biegnącymi przez grzbiet i białymi plamami na bokach. Jest odporny, znosi nieco suchsze powietrze niż wielu jego krewnych i dobrze czuje się w małej grupie, ale trudno go skłonić do regularnego rozmnażania.

Rodzina: Dendrobatidae Dawna nazwa: *Phyllobates truncatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Suchy las i las deszczowy**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**50 × 50 × 50 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-24 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Dojrzałość płciowa	**10-15 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**2-6**
Czas do wyklucia	**10-14 dni** przy 22-24 °C
Okres larwalny	**60-80 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Dendrobates truncatus to średniej wielkości drzewołaz. Dorosłe osobniki mierzą 25-30 mm od pyska do kloaki, a duże samice dochodzą do około 3 cm. Samce są nieco mniejsze, a samice wydają się zarówno dłuższe, jak i szersze. Barwa zasadnicza jest czarna, z dwoma złocistymi do żółtych pasami biegnącymi od pyska przez grzbiet oraz z jasnymi, białawymi plamami przypominającymi błyskawice. Spód ciała ma wzór zbliżony do tego u *Dendrobates auratus*. U formy żółtej, najbardziej rozpowszechnionej w hobby, pasy mają barwę od intensywnie żółtej po jasną, białawożółtą. Pokarm z dodatkiem barwników, np. papryki, może pogłębić żółty kolor.

W hobby występuje szereg form noszących nazwy od miejsc pochodzenia, takich jak 'Apartadó', 'Bucaramanga', 'Nilo', 'Santa Marta' i 'Toluviejo'. Uważa się, że pochodzą z odrębnych populacji, i nie należy ich krzyżować. Gatunek został opisany przez Edwarda Drinkera Cope'a w 1861 roku jako *Phyllobates truncatus*.

Temperament jest pośredni: *D. truncatus* nie jest płochliwy, ale też nie tak natarczywy jak *Dendrobates tinctorius*. Staje się śmielszy w grupie i w terrarium z dużą liczbą kryjówek, a wielkością i zachowaniem przypomina *D. auratus*.

W naturze skóra jest toksyczna. Drzewołazy nie wytwarzają trucizny same, lecz pobierają alkaloidy z pokarmu, zwłaszcza z mrówek i roztoczy, i magazynują je w skórze. Siła trucizny u dzikich *D. truncatus* nie została udokumentowana i przyjęto ją tutaj jako łagodną, tak jak u pozostałych *Dendrobates*. Osobniki z hodowli, które dorastają na muszkach owocowych i innych owadach karmowych, nie mają trucizny i uważa się je za nietoksyczne. Osobniki odłowione z natury mogą natomiast długo zachować truciznę. Nie bierz żab do rąk i myj ręce po pracy w terrarium.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Dendrobates truncatus występuje wyłącznie w Kolumbii. Zasięg obejmuje północną część kraju, od doliny rzeki Magdaleny i niższych stoków Andów aż po wybrzeże karaibskie w okolicach Santa Marty i na zachodzie po region Urabá. Znane stanowiska to m.in. Apartadó, Chigorodó, Nechí, Puerto Berrío, Simití, Honda, Nilo, Prado, Bucaramanga i Toluviejo. Niemal wszystkie odnotowane stwierdzenia leżą między 2° a 11° szerokości geograficznej północnej.

Gatunek jest oceniony jako najmniejszej troski (LC) na Czerwonej liście IUCN. Odłowy na potrzeby handlu zwierzętami stanowiły dawniej zagrożenie, ale zostały ograniczone dzięki wpisaniu do CITES. Opryski upraw koki z powietrza mogą zabijać żaby, ponieważ są one aktywne w dzień, gdy wykonuje się opryski.

> **Naturalny zasięg:** Kolumbia.

ŚRODOWISKO

Dendrobates truncatus żyje w wilgotnych, mokrych i suchych lasach tropikalnych, a spotyka się go także na terenach przekształconych, takich jak plantacje bananów, ale nie na obszarach całkowicie wykarczowanych. Występuje na wysokości od około 100 do 1 800 m n.p.m. Gatunek znosi suchsze warunki niż wiele innych drzewołazów i dlatego może wykorzystywać siedliska nieodpowiednie dla swoich krewnych.

Żaba jest aktywna w dzień i żyje głównie w ściółce liściowej na dnie lasu, ale wspina się też na roślinność. Samce chętnie siedzą nieco nad ziemią, prawdopodobnie traktując te miejsca jako punkty obserwacyjne i stanowiska nawoływania. Pomiary temperatury i wilgotności z siedlisk gatunku nie zostały udokumentowane, więc wartości podane w części o hodowli opierają się na doświadczeniach z terrarium.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Para *Dendrobates truncatus* potrzebuje terrarium lasu deszczowego o wymiarach co najmniej 50 × 50 × 50 cm. Grupa wymaga więcej miejsca, zwłaszcza większej powierzchni dna; licz około 40 litrów na żabę. Gatunek żyje głównie przy ziemi, więc najważniejsza jest powierzchnia dna, ale chętnie się też wspina. Szklane terrarium z wentylacją na dole z przodu i u góry zapewnia wymianę powietrza bez utraty wilgotności, a wszystkie otwory trzeba zasłonić siatką, przez którą muszki owocowe nie przedostaną się na zewnątrz.

Dno zbuduj z warstwy drenażowej z keramzytu, włókniny i wilgotnego, dobrze przepuszczalnego podłoża. Na wierzch połóż grubą warstwę suchych liści dębu lub buka, która daje kryjówki i utrzymuje przy życiu skoczogonki i równonogi. Obsadź terrarium gęsto roślinami i zapewnij kryjówki z korka, korzeni i łupin kokosa oraz kilka podwyższonych miejsc do siedzenia dla samców. Gatunek najchętniej składa jaja w ukryciu, więc połóż w liściach poziomo pojemnik po kliszy lub umieść szalkę Petriego o średnicy 6 cm pod połówką łupiny kokosa.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

TEMPERATURA

Temperatura w dzień powinna wynosić 22-24 °C, a w nocy obniża się ją o 3-4 stopnie, do 18-21 °C. Gatunek krótkotrwale znosi 18-27 °C, ale powyżej 29 °C jest niebezpiecznie. Temperatura w ciągu roku może się wahać zaledwie o 1-2 stopnie i nie ma okresu spoczynku zimowego.

Nie używaj lampy grzewczej. Temperatura pokojowa i oświetlenie zwykle zapewniają wystarczająco dużo ciepła, a w razie potrzeby można zastosować kabel grzewczy sterowany termostatem. Terrarium w bezpośrednim słońcu lub pod gorącą lampą szybko się latem przegrzewa. Zawsze miej termometr z czujnikiem umieszczonym nisko w terrarium.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-80 % w środku dnia i najlepiej dochodzić do 100 % rano i wieczorem. System zraszający i wytwornica mgły najbardziej ułatwiają utrzymanie tego rytmu. Gatunek krótkotrwale znosi spadek do 50 %, jeśli ma dostęp do wody, ale niska wilgotność bez wody może szybko okazać się śmiertelna.

Zraszaj co najmniej raz dziennie wodą z odwróconej osmozy lub deszczówką, tak aby rośliny i liście były mokre, i pozwól powierzchni nieco przeschnąć pomiędzy zraszaniami. Zastałe, stale wilgotne powietrze sprzyja pleśni i bakteriom, dlatego zraszanie i wentylację trzeba ze sobą zgrać.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Wystarczy płytka miska z 1-2 cm wody i pochyłym brzegiem lub kamieniem, dzięki któremu żaby łatwo z niej wyjdą. Miska służy też jako miejsce dla kijanek, jeśli rodzice sami opiekują się potomstwem. Otwarta miska z wodą szybko staje się źródłem bakterii, więc wodę wymienia się codziennie lub co drugi dzień.

Używaj wody z odwróconej osmozy, deszczówki lub odchlorowanej wody z kranu. Płazy wchłaniają wodę i rozpuszczone w niej substancje przez skórę, więc mydło, środki czystości i kremy nie mogą znaleźć się w pobliżu terrarium. Płucz wyposażenie w czystej wodzie bez mydła.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

OŚWIETLENIE I UVB

Światło służy przede wszystkim roślinom. Świetlówki lub oświetlenie LED o temperaturze barwowej około 6 500 K dają naturalne kolory i dobry wzrost roślin, a 12 godzin światła dziennie to powszechna praktyka. Żarówki i oświetlenie halogenowe wydzielają zbyt dużo ciepła.

Nie udokumentowano, aby UVB było dla gatunku niezbędne, a witaminę D3 żaby otrzymują z suplementu podawanego na pokarm. Jeśli mimo to wybierzesz słabe źródło UVB, trzymaj się strefy Fergusona 1 i zadbaj o gęstą roślinność oraz cień.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Dendrobates truncatus zjada małe stawonogi, w naturze zwłaszcza mrówki, roztocza i larwy owadów. Dorosłe osobniki chętnie przyjmują *Drosophila hydei* i całkiem małe świerszcze, a młode i mniejsze osobniki dostają nielotne *Drosophila melanogaster*. Skoczogonki i równonogi w ściółce są dobrym uzupełnieniem w każdym wieku.

Dorosłe żaby karmi się mniej więcej co drugi dzień, młode i osobniki młodociane codziennie. Oprószaj owady karmowe proszkiem witaminowo-mineralnym dla płazów. Nowo zakupione zwierzęta mogą nie jeść przez pierwsze dni.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Dendrobates truncatus jest aktywny w dzień i ani płochliwy, ani natarczywy. Gatunek może żyć w grupie przez całe życie, jeśli ma wystarczająco dużo miejsca, i staje się śmielszy przy większej liczbie osobników i dużej liczbie kryjówek. Gdy zwierzęta osiągają dojrzałość płciową, atmosfera w grupie może się zmienić i wtedy może być konieczne usunięcie wszystkich samic oprócz jednej. Samice chętnie zjadają nawzajem swoje jaja, więc do rozmnażania dorosłe osobniki najlepiej trzymać w parach lub jako samca z dwiema samicami. Samce nawołują umiarkowanie głośnym głosem.

Nie bierz żab do rąk. Skóra jest cienka, a sól, tłuszcz i krem z dłoni mogą ją uszkodzić. Jeśli trzeba przenieść żabę, zwab ją do czystego kubeczka. Nie łącz w jednym terrarium różnych gatunków ani odmian barwnych.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć należy do najtrudniejszych do rozróżnienia wśród drzewołazów i można ją rozpoznać dopiero od wieku 10-12 miesięcy. Samce są mniejsze, śmielsze i częściej siedzą nieco nad ziemią, a samice są dłuższe i szersze. Nawołująca żaba to zawsze samiec. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w wieku 10-15 miesięcy, ale może minąć nawet do dwóch lat, zanim para skutecznie się rozmnoży. Najpewniej jest kupić kilka młodych osobników i pozwolić im dorastać razem.

GODY I KOPULACJA

Dendrobates truncatus trudno skłonić do rozrodu. Gdy już się to uda, para może rozmnażać się bardzo intensywnie, a potem zrobić długą przerwę, czasem nawet kilkuletnią. Co wyzwala rozród, nie zostało udokumentowane.

Gatunek szybko wyczerpuje się rozrodem: jeśli para może rozmnażać się bez ograniczeń, pojawiają się słabej jakości jaja, słabe kijanki i słabe młode. Usuń na pewien czas miejsca do składania jaj, jeśli samica chudnie lub jakość potomstwa spada.

JAJA I KIJANKI

Każde zniesienie liczy 2-6 jaj. Jaja składane są najchętniej w ukryciu, np. w poziomo ułożonym pojemniku po kliszy lub na szalce Petriego pod łupiną kokosa, ale od czasu do czasu także na gładkim liściu lub liściu bromelii. Pary gotowe do rozrodu szybko zaczynają korzystać z oferowanych miejsc. Gdy kijanki się wyklują, jedno z rodziców przenosi je na grzbiecie do wody.

Przy celowej hodowli zabiera się zniesienie i pozwala jajom rozwijać się w zamkniętym pojemniku w temperaturze 22-24 °C, w wilgoci, ale nie pod wodą. Kijanki można odchowywać razem w odpowiednio dużym pojemniku, ale najlepiej trzymać je osobno, np. w kubeczkach z wodą z odwróconej osmozy lub deszczówką i liściem migdałecznika. Są wszystkożerne i karmi się je dobrej jakości pokarmem dla ryb oraz suszoną ochotką; słaby pokarm powoduje powolny wzrost i deformacje. Usuwaj resztki i często wymieniaj wodę.

METAMORFOZA

Wyklucie następuje po 10-14 dniach, zależnie od temperatury. Następnie rozwój od kijanki do żaby trwa 60-80 dni.

Gdy pojawią się przednie kończyny, obniża się poziom wody i przechyla kubeczek, tak aby mała żabka mogła sama wyjść na ląd; w przeciwnym razie może się utopić. Podczas metamorfozy, gdy ogon jest wchłaniany, nie je.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode tuż po metamorfozie przenosi się do małego pojemnika odchowowego z liśćmi, sadzonkami roślin i dużą liczbą skoczogonków. Małe pojemniki szybko zmieniają temperaturę, więc ustaw je z dala od przeciągów i bezpośredniego słońca. Pierwszym pokarmem są skoczogonki, a później *D. melanogaster*, zawsze oprószane witaminami i minerałami. Karm codziennie i trzymaj razem młode tej samej wielkości. W wieku 2-3 miesięcy młode dobrze się rozwijają i są gotowe do przeprowadzki.

Zdrowie i częste błędy

Dendrobates truncatus jest odporny, gdy klimat jest odpowiedni. Typowe problemy to:

- Zbyt suche terrarium. Niska wilgotność powietrza bez dostępu do wody może szybko okazać się śmiertelna.
- Przegrzanie. Temperatura powyżej około 29 °C jest niebezpieczna.
- Choroby niedoborowe, takie jak miękkie kości i krzywe kończyny, jeśli pokarm nie jest oprószany witaminami i minerałami.
- Bakteryjne i grzybicze infekcje skóry w mokrym i brudnym terrarium.
- Chytridiomikoza (*Batrachochytrium dendrobatidis*), poważna choroba płazów. Trzymaj nowe zwierzęta w kwarantannie, z dala od tych, które już masz.
- Wyczerpanie po rozrodzie: słabej jakości jaja, kijanki i młode, jeśli para rozmnaża się bez przerw.

Płazy są trudne do zdiagnozowania i leczenia, dlatego najważniejsza jest profilaktyka. Zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli żaba chudnie, przestaje jeść, siedzi ospale lub ma rany na skórze.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.